

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА
по суті питання «Про забезпечення дієвого державного нагляду
(контролю) дотримання суб'єктами господарювання правил
застосування екологічного та органічного маркування згідно вимог
чинного законодавства України» що виноситься на обговорення у
форматі засідання «за круглим столом» громадської ради при
Мінекономрозвитку України

Розвиток ринку продукції з поліпшеними екологічними характеристиками стрімко зростає по всьому світу, про що свідчать, наприклад данні за результатами досліджень швейцарського науково-дослідного інституту органічного господарства (FiBL) у 2016 році (додається).

При чому виробництво такої продукції стрімко зростає з року в рік і в країнах з перехідною економікою, розширюється географія та обсяги її споживання.

У якості критеріїв визначення поліпшення екологічних характеристик продукції застосовуються органічні або екологічні стандарти. Застосування таких стандартів є добровільним, але при цьому за світовою практикою, європейським та українським національним законодавством, адаптованим до відповідних актів права ЄС, – забороняється застосування будь-яких тверджень у формі реклами чи маркувань продукції про її поліпшені характеристики відносно впливів на довкілля та здоров'я людини без підтвердження таких характеристик чи переваг шляхом сертифікації та засвідченням їх незалежною третьою стороною (органом сертифікації).

Екологічні та органічні стандарти мають певні розбіжності в методах та критеріях оцінювання і застосовуються в різних сертифікаційних системах: екологічної та органічної. Але і органічні, і екологічні стандарти встановлюють чіткі вимоги до сировини чи інгредієнтів, виробництва і пакування, маючи на меті мінімізувати впливи на довкілля та стан здоров'я людини на усіх етапах життєвого циклу продукції. При цьому органічні та екологічні стандарти не дублюють загальнообов'язкових для усіх суб'єктів господарювання державних норм, і встановлюють додаткові вимоги на підставі яких визначаються переваги сертифікованої продукції, відносно аналогів в певних продуктових групах.

Більш детальніший огляд вимог за цими стандартами та порівняльна характеристика наведені в публікації «EcoLabel в анфас і в профіль» (журнал Діловий вісник, ТПП України, 6 (253) 2015).

Україна не лишається осторонь світових глобальних тенденцій розвитку ринку, в країні поступово розвивається ринок виробництва як екологічної та і органічної продукції, при чому не зважаючи на певні кризові явища в українській економіці, саме обсяги виробництва екологічно та органічно сертифікованої продукції демонструє поступове зростання з року в рік.

Екологічно та органічно сертифікована продукція українського виробництва експортується переважно в країни ЄС та має вже попит і на національному ринку. При чому, наприклад, на українському ринку вартість органічно сертифікованих продуктів харчування для кінцевого споживача на 50-70% вище ніж на товари аналогічної продуктової категорії в європейських країнах. Таке явище пов'язано перш за все з тим, що попит на таку продукцію в Україні поки що суттєво перевищує пропозиції. Інформаційний звіт за результатами опитування споживачів в магазинах торговельних мереж «Епіцентр» (промислових група товарів і будматеріали) і «BILLA» (продукти харчування та промислова група товарів) опублікований в журналі «Напої. Технології та Інновації» №3 (56) 2016, свідчить про готовність українських споживачів надавати перевагу продукції з поліпшеними екологічними характеристиками, як більш безпечнішої та кориснішої для здоров'я.

Нажаль, можна навести безліч прикладів, коли компанії та бренди навмисно вводили споживача в оману щодо їх екологічності. Таке явище має місце майже в кожній країні, в різних проявах та мірі й отримало назву *greenwashing*, тобто «зелене відмивання», а точніше «зелене окомиллювання». *Greenwashing* – це не тільки прямий обман. Окремі рекламні витівки можна віднести скоріш до «гріхів зеленого окомиллювання» ніж до прямого обману. Які саме ці гріхи, – можна дізнатися з публікації в журналі *Organic.ua* «Екологічне маркування: теорія омани по-українськи» (11-12, 2011).

Але українському ринку притаманне і пряме введення в оману споживача шляхом застосування безпідставних тверджень щодо екологічних характеристик чи переваг продукції або маркувань що натякають на це. Наприклад, застосування без наявності відповідної сертифікації (тобто – підтвердження) таких тверджень як: «екологічно чистий», «натуральний», «біо-», «еко-», «екологічний» чи «органічний» відносно товарів чи виробів різних продуктових груп.

Правила застосування екологічного та органічного маркування, у т.ч. вищезазначених тверджень чітко визначені в нормативно-правових актах національного законодавства, адаптованих до вимог ЄС:

Законі України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини»;

Постанові Кабінету Міністрів України від 18 травня 2011 № 529 «Про затвердження Технічного регламенту з екологічного маркування».

Отже, порушення цих правил має бути класифіковане як порушення чинного законодавства шляхом введення в оману споживача. Також, безпідставне застосування екологічного чи органічного маркування є ознакою недобросовісної конкуренції та демпінгу товаровиробників, які модернізували виробництво, закупають сировину та інгредієнти за додатковими критеріями безпеки та якості, продукція яких успішно пройшла відповідну сертифікацію, і застосовує таке маркування на законних правах. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної

конкуренції передбачена розділом VIII Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Звертаючи увагу на те, що Антимонопольний комітет України на початку року припинив планові перевірки, а новостворена Держпродспоживслужба України ще знаходиться в стадії становлення, Комітет з питань технічного регулювання та захисту прав споживачів громадської ради при Мінекономрозвитку України виступив з ініціативою – створити експертну комісію, яка буде працювати на громадських засадах і здійснювати громадській моніторинг українського ринку «зелених» товарів та послуг. У разі виявлення некоректних (сумнівних) маркувань щодо екологічності чи органічного походження продукції, – проводити збір і аналізування інформації та підтвердних документів, з метою визначення підстав застосування такого маркування згідно вимог чинного законодавства. За відсутності таких підстав, – звертатися зі скаргою та матеріалами за результатами попереднього вивчення фактів на адресу Антимонопольного комітету України та Держпродспоживслужби України, згідно їх компетенції. Члени комісії будуть також спостерігати і за ходом розслідування справ, надаючи, у разі потреби, необхідні консультації та роз'яснення.

Експертну комісію у складі: Берзіна С.В. (Всеукраїнська громадська організація «Жива планета»), Притульська Н.В. (Спілка об'єднань громадян «Всеукраїнська федерація споживачів «ПУЛЬС»»), Симоненко В.Є. (Київська міська організація роботодавців в галузі охорони здоров'я), Самчишин О.Т. (Асоціація споживачів України), Чекалін В.М. (Міжнародна асоціація органів з оцінки відповідності), Чернобай О.В. (Асоціація адвокатів України), Богдан Л.М. (Громадська організація «Славне життя»), Цильвик О.В. (Спілка споживачів України), було затверджено протокольним рішенням Комітету від 20.01.2016 №3.

Вся діяльність експертної комісії ґрунтується на засадах відкритості та публічності. Результати її роботи будуть висвітлюватися на спеціально створеній платформі проталу для споживачів www.gpp.in.ua, в соціальних мережах та засобах масової інформації.

На даний час експертною комісією опрацьовано 15 виявлених фактів некоректних (сумнівних) маркувань щодо екологічності чи органічного походження продукції суб'єктами господарювання, представлених на українському ринку. Результати її роботи будуть представлені на засіданні.

**Заступник голови
громадської ради при
Мінекономрозвитку України**

С.В. Берзіна